

Årsrapport 2002

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Egen organisasjon	3
1.1 Formell organisasjon.....	3
1.1.1 Tilsluttede organisasjoner	3
1.1.2 Styret	4
1.2 Administrasjon.....	4
1.3 Budsjett og regnskap.....	5
1.4 Lokalteter	5
2. Faglig aktivitet	5
2.1 Nasjonalt krafttak.....	5
2.1.1 Satsingsområde 1 Mobilisering av organisasjonene	5
2.1.2 Satsingsområde 2 Informasjon og kunnskapsspredning	6
2.1.2.1 Kommunikasjonsrådgiver/Journalist	6
2.1.2.2 45+	6
2.1.2.3 WEB.....	7
2.1.2.4 Meningsmålinger	7
2.1.2.5 Informasjonsarbeide og materiell	7
2.1.2.6 Kultur	8
2.1.3 Satsingsområde 3 Forsøks- og utviklingsprosjekter.....	8
2.1.3.1 Prosjekt i kommunal sektor	8
2.1.3.2 Prosjekt i statlig sektor.....	9
2.1.3.3 Prosjekt i privat sektor	9
2.1.4 Satsingsområde 4 Forskning	9
2.1.4.1 Forskerenettverk	9
2.1.4.2 Forskerseminar.....	10
2.1.4.3 Løpende evaluering.....	10
2.1.4.4 Stipendiat	10
2.1.5 Satsingsområde 5 Utdanning og kompetanseheving.....	10
2.1.5.1 Konsulentnettverk i regionene	10
2.1.5.2 Styrket utdanningstilbud på høyskolenivå.....	10
2.1.5.3 Veiledningsmateriell for nøkkelpersonell.....	11
2.2 Konsulent- og rådgivningsarbeid.....	12
2.2.1 Seniorpolitikk	12
2.3 Annet.....	12
2.3.1 Internasjonalt samarbeid	12
2.3.2 Forberedelse til pensjonsalderen	13
2.3.3 Materiell	13

1. Egen organisasjon

Strateginotat pr 15 12 00 vedtatt i styremøtet 15 02 01, legges til grunn for utvikling av SSP til et nasjonalt kompetansesenter i seniorpolitikk.

1.1 Formell organisasjon

SSP er en liten organisasjon med årsmøtet som øverste organ. Årsmøtet velger styret. Vi har pr 31 12 02 tjueseks tilsluttede organisasjoner. De store organisasjonene i arbeidslivet er i all hovedsak tilsluttet. Dessuten har vi tilsluttede organisasjoner som en kan si avspeiler vår historie tilbake til 1969.

Årsmøtet 2002 ble avholdt 7. mai. Som nye tilsluttede organisasjoner fikk vi NAVO og NITO Dag Vidar Bautz, KS og Finn Melbø, AAD ble gjenvalgt som styremedlemmer.

Finn Berge Haaland, YS ble gjenvalgt som varamedlem nr 1 til styret og Anne-Britt Nilsen, Akademikerne, som varamedlem nr 2.

1.1.1 Tilsluttede organisasjoner

Oversikt over de 26 tilsluttede organisasjonene pr 31 12 02:

<i>Navn</i>	<i>Representant</i>
Aetat Arbeidsdirektoratet	Ringelien, Kai
Akademikerne	Nilsen, Anne-Britt
Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Arbeidsgiveravdelingen (AAD)	Andresen, Wigdis
Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening (AAF)	Johansen, Fritz P.
Arbeidernes Opplysningsforbund i Norge (AOF Norge)	Nilsen, Solveig
Arbeidsgiverforeningen NAVO	Sperrud, Gudny
Den norske kirke, Kirkerådet	Fæhn, Kristin
Finansnærings Arbeidsgiverforening	Åstvedt, Marit Sagen
Krigsinvalidforbundet	Hobbesland, Olav
Kommunenes Sentralforbund (KS)	Bautz, Dag Vidar
Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Hågensen, Yngve
Landslaget for offentlige pensjonister (LOP)	Haaheim, Unni
Nasjonalforeningen for folkehelsen	Wilberg, Vidar G.
Norges Ingeniørorganisasjon (NITO)	Prytz, Erik
Næringslivet Hovedorganisasjon (NHO)	Malt, Ingrid Steen
HR Norge	Gran, Haakon
Norges mosjons- og bedriftsidrettsforbund (NMBF)	Johnsen, Sturla
Norges kvinne og familieforbund	Birkeland, Ingunn
Norsk Arbeidsmedisinsk forening	Hansli, Aud Kari
Norsk Pensjonistforbund	Lieungh, Georg
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	Solem, Per Erik
Sosialdepartementet, trygdeavdelingen	Askevold, Odd Helge

Utdannings- og forskningsdepartementet	Brodtkorb, Tobias
Voksenopplæringsforbundet	Bjerkaker, Sturla
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)	Haaland, Finn Berge
YS Utviklingssenter	Kristensen, Marit

1.1.2 Styret

Styret i SSP har i perioden mai 2002 – mai 2003 bestått av:

<i>Navn</i>	<i>Verv</i>	<i>Organisasjon</i>
Yngve Hågensen	Leder	LO
Finn Melbø	Nestleder	AAD
Per Erik Solem	Styremedlem	NOVA
Ingrid Steen Malt	Styremedlem	NHO
Haakon Gran	Styremedlem	HR Norge
Dag Vidar Bautz	Styremedlem	KS
Øystein Nilsen	Varamedlem (personlig)	LO
Oskar Rønbeck	Varamedlem (personlig)	NHO
Kolbein Lyng	Varamedlem (personlig)	NOVA
Finn Berge Haaland	Varamedlem nr 1	YS
Anne-Britt Nilsen	Varamedlem nr 2	Akademikerne

Styret har avholdt 6 møter i 2002.

1.2 Administrasjon

I 2000 ble vi av myndighetene bedt om å lage en tiltaksplan for et ”Nasjonalt krafttak for seniorpolitikk i arbeidslivet”. Se for øvrig nærmere omtale under faglig aktivitet. SSP har først og fremst sin styrke i å være et faglig kompetansesenter og en nettverksorganisasjon.

Det at vi som selvstendig organisasjon påtar oss et så vidt stort prosjekt som ”Nasjonalt krafttak for seniorpolitikk i arbeidslivet” over en fem års periode, er en stor utfordring. Vår faglige aktivitet er i hovedsak definert inn under krafttaksplanen. Det er likevel viktig for oss å være bevisste på at vi nå gjennomfører et prosjekt. Et prosjekt som tar slutt og at vi i etterkant skal fungere som selvstendig organisasjon uten de klart definerte oppgaver som ligger i tiltaksplanen.

Vi hadde i 2002 fire fast ansatte:

- 1 Direktør - med overordnet faglig og administrativt ansvar for senteret. Ansvarlig talsperson ut i storsamfunnet.
- 2 Administrativ leder - med vekt på daglig administrasjon av senteret, det være seg budsjett og regnskapsoppfølging, rapportering og dialog med bevilgende myndigheter, personalledelse og rådgivningstjeneste overfor nettverket.
- 3 Rådgiver – rådgivningstjeneste innenfor seniorpolitikk og kurs i forberedelse til pensjonering.

- 4 Administrasjonssekretær - med hovedarbeidsområde å utarbeide og gjennomføre gode kontorrutiner i senterets daglige drift, videreutvikle og vedlikeholde databaser, budsjett og regnskap, nettverks- og kundekontakt, webutvikling og oppfølging av datateknisk utstyr.

I tillegg hadde vi:

- 5 Web redaktør / journalist i 60 % stilling, i engasjement.
Konsulent for å bistå oss i bygging av nasjonale nettverk innenfor seniorpolitikken, oppdrag stipulert 50 % stilling.

I basisbudsjettet har vi definert fem stillinger. Det betyr at vi har valgt å bruke lønnsmidler til den femte stillingen etter hvilke behov for kompetanse som er viktig til enhver tid. I 2002 var dette konsulent til arbeidet med å bygge opp nasjonalt konsulentnettverk i seks regioner. Web redaktør/journalist er lønnet av krafttaksmidler.

1.3 Budsjett og regnskap

Vi skiller mellom budsjett for basisorganisasjonen og Krafttaket som sammen gir et totalbudsjett. På samme måte som vi budsjetterer føres også regnskapet. Som organisasjon skal vi rapportere til Sosialdepartementet i forhold til basisbudsjettet, mens vi til Administrasjonsdepartementet skal rapportere på eget budsjett for Krafttaket. Dvs at vi skriver underveis- og sluttrapporter med fokus på aktivitet i forhold til budsjett og regnskap til begge departementer.

1.4 Lokalteter

Vi er godt fornøyd med våre lokaler. Det er god plass til 8 kontorplasser. Dessuten fungerer lokalene godt som møteplass på opptil ca 20 personer.

2. Faglig aktivitet

2.1 Nasjonalt krafttak

Senter for seniorpolitikk (SSP) har koordinerings-, produksjons- og informasjonsrollen i Krafttaket. SSP har også en viktig rolle som pådrivere overfor organisasjonene i arbeidslivet og de tre statlige etatene som står bak Krafttaket.

Krafttaksplanen beskriver fem satsingsområder:

2.1.1 Satsingsområde 1 Mobilisering av organisasjonene

Integreringen av Krafttaket i Intensjonsavtalen for et mer inkluderende arbeidsliv pågår kontinuerlig og vil fortsette i 2003. SSP har lagt og vil legge mye arbeid i å fokusere på

likeverdigheten i Intensjonsavtalens 3. delmål. Dette er ikke minst viktig i forhold til mobiliserings- og forankringsarbeidet vi driver rettet mot Krafttakets "eiere" som også står bak Intensjonsavtalen.

Som en konsekvens av dette besluttet styret at det skal gjennomføres regionale konferanser om seniorpolitikk rundt omkring i landet innen juni 2003. Administrasjonen har fulgt opp dette gjennom:

- først å engasjere og mobilisere eierne til krafttaket for å delta i arrangementskomitéene. Forankringen er oppnådd gjennom en rekke frokostmøter i desember 2002, samt at administrasjonen har utarbeidet et konsept for konferansene, og
- å etablere arrangementskomiteer rundt omkring i landet. I dette arbeidet har administrasjonens strategi gått ut på å engasjere Arbeidslivssentrene rundt omkring i landet sammen med SSP's ulike konsulentnettverk og partene i arbeidslivet.

Konferansene skal gjennomføres i juni 2003.

SSP har hatt et nært samarbeide med Prosjektet Inkluderende arbeidsliv når det gjelder kompetanseutvikling av deres rådgivere innen seniorpolitikken. Vi har for eksempel bidratt på alle deres startsamlinger for nye medarbeidere. Vi samarbeidet også i gjennomføringen av en erfaringskonferanse for rådgivere ved Arbeidslivssentrene.

Det ble gjennomført fem møter med arbeidsgruppa for Krafttaket. I møtene la vi vekt på å orientere hverandre om status om det seniorpolitiske arbeidet i egen organisasjon.

2.1.2 Satsingsområde 2 Informasjon og kunnskapsspredning

2.1.2.1 Kommunikasjonsrådgiver/Journalist

SSP hadde kommunikasjonsrådgiver det første året av Krafttaket. Engasjementet ble avsluttet ved årskiftet 2001/2002. Vi utvidet vår avtale med journalist/web redaktør våren 2002.

2.1.2.2 45+

Nyhetsbrevet 45+ er SSPs regulære nyhetsbrev som utgis seks ganger årlig. Innholdet avspeiler aktiviteten på websiden.

For utgave 2002/6 var opplaget 9 500, hvorav 8 200 abonnenter. I 2001/6 var opplaget på 6000 eks., det vil si en økning på godt over 50 prosent.

Nyhetsbrevet foreligger også i elektronisk versjon og ble per desember 2001 sendt til 76 abonnenter gjennom en egen abonnementsordning. I 2002 er antall abonnenter steget til 192. Tilbakemeldinger på nyhetsbrevet er svært positive og det er ingen tvil om at det er med å gi feltet identitet og tyngde. Sammen med hjemmesiden er nyhetsbrevet et avgjørende informasjonsmedium for å nå fram til våre kjernemålgrupper.

2.1.2.3 WEB

www.seniorpolitikk.no fremstår i dag som landets eneste elektroniske portal øremerket seniorpolitikk.

Portalen skal fortsatt:

- reflektere det viktigste som skjer på det seniorpolitiske feltet; både politisk og i virksomhetene
- formidle eksempler på seniorpolitikk, angi verktøy/metoder som er egnet til å drive det seniorpolitiske arbeidet fremover på virksamhetsnivå
- presentere aktuell forskning og fakta
- stimulere til debatt om temaer som angår seniorer og deres arbeidssituasjon

Websiden har i året som er gått publisert over 80 aktualitetssaker, og har utviklet sitt tilbud på flere områder. Noen eksempler:

- Faktatorget som blant annet presenterer aktuell forskning og oppdatert statistikk relevant for det seniorpolitiske området, er blitt utvidet
- Vi har utviklet et animert utgave av bevisstgjøringsverktøyet: "Seniorpolitisk sjekklister" som har fått plass på forsiden
- Vi har opprettet egen tjeneste for å spre aktiviteten til SSPs konsulentnettverk
- Det er opprettet søkemotor som gjør det enklere å finne frem til relevante artikler på weben
- Det er opprettet nye temaer (eksempelvis "aldersdiskriminering" og "arbeidsglede") som avspeiler mangfoldet i den seniorpolitiske debatten

Web siden vår hadde ca 93 000 treff i 2002. De mest populære sidene er "Verktøykasse" og "Tema". Websiden har vært brukt aktivt til å spre data fra SSPs to meningsmålinger gjennomført av MMI om hhv. "Aldersdiskriminering" og "Arbeidsglede". (Se nedenfor)

Vi får mange gode tilbakemeldinger på hjemmesiden vår både med henblikk på aktualiteter og dens form og innhold. Brukerne er fagfolk innenfor seniorpolitikk og andre som arbeider målrettet med seniorperspektivet i arbeidslivet. Vi legger vekt på sidens nyhetsprofil samtidig som formidling av gode eksempler er prioritert. I tillegg er personalpolitiske verktøy og bruk av disse sentrale områder, likeså forskning/dokumentasjon.

Antall abonnenter som ukentlig mottar den elektroniske aktualitetstjenesten har økt fra 180 til 478 i 2002.

2.1.2.4 Meningsmålinger

Vi har gjennomført to MMI-undersøkelser om hhv aldersdiskriminering og arbeidsglede.

Begge ble presentert på godt besøkte pressekonferanser og gav hhv 47 og 40 oppslag i store, mellomstore og mindre medier.

SSP har publisert tre kronikker og to debattinnlegg. Sistnevnte har fått oppslag i hhv 29 og 33 medier.

2.1.2.5 Informasjonsarbeide og materiell

Vi har deltatt som innledere på mange konferanser. Vi har også hatt egen stand på tre konferanser. Vi har erfart at dette er nyttig når det gjelder informasjon og kontaktarbeid.

Generelt sett er det grunn til å notere at seniorpolitikken totalt sett er langt mer eksponert i media enn for bare et par år siden.

Styreleder og direktør hadde møte med fem fremtredende stortingspolitikere 21. mai.

Møtet var vellykket og politikerne understreket behovet for seniorpolitisk satsing i årene fremover. De ønsket også lignende møter i fremtiden for oppdatering på feltet.

SSP har foreløpig ikke gjort noen formell oppfølging av dette.

Vi har valgt å synliggjøre oss ved bruk av reklameeffekter, så som paraplyer, reflekser og egen SSP nål for ansatte og noen fler.

SSP har engasjert ECON til å utarbeide et notat om materielle og immaterielle faktorer som kan legges til grunn i argumentasjon om å beholde/rekruttere moden arbeidskraft i arbeidslivet. I den grad det er mulig skal det utarbeides en mal for personaløkonomisk beregning som virksomhetene selv kan bruke idet seniorpolitiske arbeidet. Personaløkonomi er ikke en eksakt vitenskap, men brukes i bevisstgjøringsøyemed.

I notatet vil ECON gå inn på virksomhetenes pensjonskostnader knyttet til eldre arbeidstakere.

2.1.2.6 Kultur

Vi har hatt dialog med Statens seniorråd med henblikk på å skape nye bilder om seniorene. Vi har ikke inngått noe formelt samarbeide om dette, men har ikke gitt slipp på idéen og vil ta saken opp igjen i 2003.

2.1.3 Satsingsområde 3 Forsøks- og utviklingsprosjekter

I tiltaksplanen for Krafttaket foreslo vi å gjennomføre tre konkrete forsøks- og utviklingsprosjekter i henholdsvis privat, kommunal og statlig sektor.

Vi har erfart at virksomhetene er reserverte på å bli fulgt av forskere i forbindelse med det seniorpolitiske utviklingsarbeidet som de ønsker å gjennomføre. Vi samarbeidet lenge med en privat virksomhet og håpet å få bedriften til å bli et av de tre forsøks- og utviklingsprosjektstedene som var planlagt under Krafttaket. De valgte imidlertid å ikke bli fulgt av forskere i det omfattende seniorutviklingsarbeid de allerede hadde satt i gang. Tilsvarende erfaring gjorde vi med en større statlig organisasjon. Vi har derfor funnet det hensiktsmessig å tenke nytt hva gjelder forsøks- og utviklingsprosjekter. Ved utgangen av 2002 har vi sammen med AFI satt i gang et prosjekt i kommunal sektor og et i statlig sektor delvis som skissert i krafttaksplanen, mens vi har under planlegging et prosjekt i privat sektor med en noe annerledes form og metode.

2.1.3.1 Prosjekt i kommunal sektor

Forprosjektet i kommunal sektor ble besluttet videreført juni 2002 og vi er i gang med hovedprosjektet. Prosjektet gjennomføres innenfor pleie- og omsorgstjenesten som vi vet har store utfordring i årene fremover da rekrutteringen til fagfeltet har problemer i dag. Stedet er Oslo kommune, Bøler bydel, Langerus sykehjem. Sykehjemmet hadde selv satt fokus på seniormedarbeiderne. Prosjektet har i seg mangfoldbegrepet i vid forstand. Her er det fokus på immigrasjon, språkopplæring, arbeidstrening, organisering av arbeidet og selvsagt seniorene og læringsaspektet knyttet til arbeidsplassen.

Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) ligger etter skissert fremdrift, de har nå satt inn økte ressurser og vi har budsjettert som planlagt for prosjektet i 2003.

Vi mener at erfaringene fra prosjektet er så viktige å videreformidle at vi skal arrangere en større nasjonal erfaringskonferanse for omsorgssektoren i 2003. Vi har engasjert prosjektleder til utvikling av konferanseprogram og annet knyttet til utvikling og gjennomføring av konferansen. Vi har dessuten inngått avtale med KS om et samarbeide om konferansen. I denne sammenheng vil vi også finne fram til andre kommuner/institusjoner som arbeider med å bedre arbeidsorganisering/arbeidsmiljø for å beholde seniorene lenger. Vi skal ta kontakt med Sosialdepartementet, Sosial- og helsedirektoratet og Statens seniorråd om et mulig støtte/samarbeide om arrangementet.

2.1.3.2 Prosjekt i statlig sektor

Vi har inngått avtale med Rikstrygdeverket (RTV) og AFI med henblikk på et utviklingsprosjekt i RTV, Trygdeetaten og Arbeidslivssentrene (ALS). Prosjektbeskrivelse for tre Fylkestrygdekontorer med tre lokale Trygdekontorer og Arbeidslivssentrene i hvert av de tre fylkene er utarbeidet. Det blir full satsing av prosjektet i 2003.

2.1.3.3 Prosjekt i privat sektor

I samarbeid med AFI driver vi forundersøkelser om et mulig prosjekt i noen større industribedrifter. Vi tenker et mer nettverkslignende prosjekt der utviklings-/utprøvningsarbeidet skjer i flere bedrifter. Hvis vi får dette til vil det være naturlig å ta sikte på at et forprosjekt gjennomføres i 2003.

2.1.4 Satsingsområde 4 Forskning

2.1.4.1 Forskerenettverk

Per Erik Solem, NOVA, fungerer som rådgiver overfor andre forskere i initieringsfasen av nye prosjekter på vårt felt. Han er dessuten veileder for senteret i faglige spørsmål.

Vi har erfart at forskernettverket YAL (Yrkesliv, aldring og livsløp) er viktig å opprettholde da det er et fag- og kompetansemiljø som har hatt og har stor betydning for vårt tidligere, nåværende og fremtidige arbeide. Det foregår relevant forskning/utviklingsarbeid i regi av flere forskningsinstitusjoner, men det finnes ingen "formell" koordinerende instans.. Det er av stor betydning at nye prosjekter/forskere på feltet kan få forskningsfaglig veiledning, noe vi har erfart ved flere anledninger de siste årene. Det bør også legges til at mange av forskerne på feltet har vært mye benyttet av virksomheter som setter i gang seniorpolitisk utviklingsarbeid. SSP og NOVA v/Per Erik Solem viderefører den koordinasjonsrollen vi hadde mens YAL-forskningen pågikk (1995-2000). November 2002 hadde vi et idé- og etableringsmøte for et revitalisert forskernettverk. Det nye nettverket har fått navnet, Forskernettverk om seniorer i arbeidslivet – FOSA. Det er planlagt to tre-timers seminarer og et heldags seminar for nettverket i 2003.

2.1.4.2 Forskerseminar

SSP arrangerte forskerkonferanse 30. mai 2002 med det formål å revitalisere YAL-nettverket til støtte for Krafttaket. Vi ønsket å stimulere forskningaktiviteten, faglig utveksling, samarbeid og koordinering. Totalt deltok 31 personer på konferansen.

2.1.4.3 Løpende evaluering

SSP har avtale med doktorgradsstipendiat Liv Hanson Ausland om bistand til en fortløpende evaluering og prosessveiledning underveis i Krafttaksperioden.

2.1.4.4 Stipendiat

SSP har inngått avtale med doktorgradstipendiat Liv Hanson Ausland om å gi driftstøtte til doktorgradsarbeidet om seniorpolitikk i Krafttaksperioden.

2.1.5 Satsingsområde 5 Utdanning og kompetanseheving

2.1.5.1 Konsulentnettverk i regionene

Det er etablert seks regionale nettverk av konsulenter, personalmedarbeidere, og ulike representanter for sentrale virksomheter/bedrifter.

Det er omlag 130 personer som er registrert som deltakere i nettverket. Virksomheter over hele landet skal gjennom kompetansenettverket kunne få den faglige assistansen de trenger for å utvikle seniorpolitikken. Dessuten er det en målsetting at nettverksgruppene skal gi bidrag i debatter/faglige diskusjoner lokalt og at de skal ha en aktiv rolle i forhold til media i sine distrikt. Nettverksgruppene sees på som "faglige utviklingsarenaer" for rådgiverne ved Arbeidslivssentrene. Disse rådgiverne utgjør en vesentlig andel av de som deltar i nettverksgruppene. Noen nettverk er godt etablert og har samarbeide med organisasjonene lokal.

Nettverk er etablert i: Nord-Norge, (Finmark, Troms, Nordland), Midt-Norge (Sør- og Nord-Trøndelag), Vest-Norge (Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal), Sørvest-Norge (Rogaland, Aust- og Vest-Agder), Viken I (Telemark, Vestfold, Buskerud) og Viken II (Østfold, Oslo, Akershus, Oppland, Hedmark)

Fra nettverkene rapporteres det jevnlig aktivitet, med møtefrekvens på 3-4 treff i året. I april 2002 arrangerte vi et nasjonalt nettverkstreff i Oslo for alle deltakerne i konsulentnettverket. 60 av nettverkets omlag 130 medlemmer deltok. Den 28. og 29. november 2002 ble det arrangert et høsttreff i Bergen hvor alle regionene var representert. Totalt var det over 70 deltakere. Det var Nettverk Vest som sto for arrangementet, både faglig innhold og gjennomføring.

2.1.5.2 Styrket utdanningstilbud på høyskolenivå

Høgskolen i Vestfold har utdannet det andre kullet med studenter i Livsfaseorientert personalpolitikk i høst.

Høgskolen på Lillehammer planlegger oppstart med sitt studietilbud innenfor personalledelse og fokus på seniormedarbeidere høsten 2003. Vi har gjennomført møter med representanter fra skolen for å samarbeide i utviklingen av studietilbudet.

26 . november arrangerte vi et møte med representanter fra de fire universitetene og Handelshøyskolen i Bergen og Handelshøyskolen BI. Hensikten var å inspirere dem til å integrere et livsfaseorientert perspektiv i lederutdanninger med spesiell vekt på seniorpolitikk. En rekke undersøkelser har vist at nettopp ledes holdning er av avgjørende betydning for at vi skal klare å nå målsetningen om å hindre utstøting i arbeidslivet og motivere senioren til å stå lenger i arbeidslivet enn tilfellet er i dag. Utdanningsinstitusjonene spiller her en viktig rolle. De utdanner framtidige ledere og etterutdanner ledere som har vært en stund i arbeidslivet. SSP er et ressurs- og kompetansesenter for seniorpolitikk. Vi ønsket derfor dialog om hvordan få livsfaseperspektivet inn i ledelse og hvordan utdanningsinstitusjonene kan implementere dette i sine utdanningstilbud overfor

- unge studenter, fremtidige ledere
- ledere som deltar i etter- og videreutdanning
- egne ansatte

Tilbakemeldingen fra 22 deltakere var at dette hadde vært en nyttig dag for oppdagelser. Vi planlegger en videreføring av dette arbeidet.

2.1.5.3 Veiledningsmaterieil for nøkkelpersonell

Veiledningsmaterieilet ble lansert på pressekonferansen 04 12 02.

Høgskolen i Vestfold har bistått oss i utviklingen av stoffet, som har resultert i boken: Seniorpolitikk – en veileder i livsfaseorientert personalpolitikk. Tiden forlag.

Boken er primært skrevet for personalarbeidere, ledere og tillitsvalgte som står overfor utfordringen ”Hvordan skal vi gjennomføre seniorpolitiske tiltak i vår virksomhet?” Dette spørsmålet besvares gjennom kapitler som gir:

- 1 en oversikt over hva seniorpolitikk handler om og hvilke utfordringer seniorpolitikk er et svar på
- 2 en innføring i et modellverktøy som gjør det lettere å lære av egne og andres erfaringer med seniorpolitikk
- 3 en samling eksempler på typiske utfordringer i seniorpolitisk praksis og analyser av hvordan disse kan håndteres
- 3 en presisering av seniorpolitikkenes relevans for livsfaseorientert personalpolitikk

Boken inviterer sine lesere til dialog om seniorpolitikk. Den gjør det både gjennom å stille spørsmål til ettertanke, og gjennom å eksemplifisere påstandene som fremmes slik at leseren lettere kan ta stilling til om de er rimelige eller ei.

Pr 31 12 02 var det solgt 1 119 bøker.

2.2 Konsulent- og rådgivningsarbeid

2.2.1 Seniorpolitikk

Aktivitet	Offentlig sektor	Privat sektor
Møter/rådgivning	71	36
Foredrag	28	25
Seminardager	22	4
Stands		3

Dette er en videreføring av den type bistandsarbeid overfor virksomheter som SSP har drevet i mer enn 10 år. Møter/rådgivning er ofte som en del av startfasen av det seniorpolitiske arbeidet i en virksomhet der bevisstgjøringsaspektet er fremtredende. Foredrag er gjerne som en del av en større samling med flere innspillere. Seminardager er forankringsarbeide og dypere prosesser i den enkelte virksomhet. Stand er når vi har valgt å presentere senteret og dets aktivitet i større sammenhenger. SSP Vi hadde stand under Kompetanseforum, Oslo i januar, Arbeidsmiljøkongressen, Bergen i september og konferansen Helsefremmende arbeidsplasser, Lillestrøm i november.

2.3 Annet

2.3.1 Internasjonalt samarbeid

Vi har hatt samarbeid med forskere og fagfolk i flere land i Europa det siste året:

Januar

- SSP arrangerte med forskernettverket et kort seminar der den danske forskeren Jesper Wegens foreleste om status for seniorpolitikken i Danmark.

Mai

- Vi hadde besøk av 12-15 representanter fra mange europeiske land i regi av Aetat. De ønsket informasjon om SSPs arbeide og organisering.

Juni

- SSP hadde 3 deltakere på konferansen "The fourth ICOH Conference on Ageing and Work: Promotion of Work Ability and Employability" 12.-15. juni i Krakow, Polen.

August

- SSP arrangerte studietur til Finland i august. Finland blir ansett for å være et mønsterland når det gjelder utvikling av seniorpolitikken. De har gjennomført "Det Nationella Åldersprogrammet 1998-2002" som har vært et stort anlagt samarbeid mellom myndighetene, offentlige etater/institusjoner og arbeidslivets organisasjoner for å øke eldres yrkesdeltakelse. Finland har som vel det første, vestlige land klart å høyne den gjennomsnittlige, faktiske pensjonsalderen. Vi besøkte bl.a. den internasjonalt kjente forskeren Juhani Ilmarinen, Finnish Institute of Occupational Health, fagforeninger, Pensjonsskyddcentralen, Espoo kommune, et kommunikasjonsbyrå som ble brukt av "Åldersprogrammet" m.fl.

- Vi hadde besøk av visepresidenten i Handwerkskammer zu Köln og daglig leder i West Deutscher Handwerkskammertag, Dusseldorf. Senere deltok styremedlem Ingrid Steen Malt på 5. Europaeische Gesellentag i Köln med innlegg om norsk seniorpolitikk.

- SSP ble i 2002 deltaker i prosjektet "Strategies to overcome barriers to employment for the over 50s" i EUs Leonardoprogram. Deltakernasjoner er Storbritannia, Frankrike, Polen, Spania og Norge. SSPs rolle i prosjektet er å være en faglig ressurs og veileder i prosjektet. Prosjektet skal rette seg inn mot flere områder der arbeidstakere over 50 år har problemer: rekruttering, yrkesrettet opplæring/veiledning for arbeidsledige, opplæring/kompetanse for personalmedarbeidere og ledere, strategier for (alders-)mangfold mm. Første fellesmøte i prosjektet er januar 2003.

2.3.2 Forberedelse til pensjonsalderen

SSP har registrert en synkende interesse for kurs i forberedelse til pensjonsalderen. Noen virksomheter opprettholder sine tradisjonelle tilbud og ber om hjelp fra senteret, mens andre igjen ber om bistand til å få folk til å stå lenger i arbeide. Vi kan nevne at Norsk Pensjonistkole har langt færre kurs enn tidligere.

Aktivitetsoversikt:

Hva	Offentlig sektor	Privat sektor
FTP seminardager	12	12

2.3.3 Materiell

Salget av boken "Seniorliv dine ønsker og valg" har vært synkende. Vi har besluttet å ikke revidere boken med henblikk på et nytt opplag. Pr 31 12 02 har vi ca 1000 bøker på lager

Oslo, 15. januar 2003